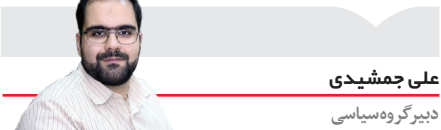

برایان هوک مثل جان بولتون ماموریت فشار حداکثری به ایران را ترک کرد

گروه شکست از ایران

علی جمشیدی

دبیر گروه سیاسی

۲۷ ماه از کارزار فشار حداکثری علیه ایران می گذرد واصلی ترین افراد این تیم یکی یکی از کاخ سفید خارج می شوند، چندی پیش جان بولتون اخراج شد و حالا برایان هوک، رئیس گروه ویژه اقدام ایران از وزارت خارجه آمریکا خارج شده است. این اتفاق در شرایطی رخ می دهد که تنها دو ماه تا موعد اولین غروب برجام باقی مانده و با فرارسیدن نیمه مهراه تحریم های تسلیحاتی ایران برطرف می شود و اگر وضعیت سیاسی به همین منوال طی شود تمام تلاش های ایالات متحده بر باد خواهد رفت و فقدان قدرت اجماع سازی علیه ایران بیش از هر زمان دیگری در شورای امنیت سازمان ملل نمایان خواهد شد. از طرف دیگر حدود سه ماه تا انتخابات ریاست جمهوری آمریکا باقی مانده و ترامپ همچنان نتوانسته یکی از پرونده های مهم و وعده های اصلی خود در حوزه سیاست خارجی که همان کشاندن ایران پای میز مذاکره و انعقاد یک تفاهم جدید با تهران بوده را نهایی کند، البته شاید این هدف تنزل یافته آن چیزی باشد که افرادی چون جان بولتون در ذهن داشتند چرا که آنها می خواستند اساساً حکومتی به نام جمهوری اسلامی برپا نباشد و حتی وعده کرده بودند تا با پایان سال ۹۷ جشن سقوط ایران را بگیرند، اما خب امروز ماه ها از آن موعد می گذرد و نه تنها ایران و جمهوری اسلامی روی پای خود ایستاده، بلکه نشانه های بیشتری برای فائق آمدن ایران بر فشار حداکثری نمایان شده است. مثال ساده ای که بارها باید آن را تکرار کرد (چرا که نمونه بسیار مهمی از ناکارآمدی سیاست فشار حداکثری است) ماجرای شکل گیری روابط ایران با ونزوئلاست، روابطی که فصل جدید آن با ارسال ۵ نفتکش بزرگ حامل بنزین به این کشور آمریکایی جنوبی آغاز شد (آن هم با جی پی اس و رادارهای روشن و پرچم های برافراشته ایران) و با تجارت کالاهای دیگر ادامه یافت و حالا کار به جایی رسیده که سازمان اتکا در کاراکاس شعبه بزرگی از فروشگاه های زنجیره ای خود را احداث کرده و حجم زیادی از کالا را برای فروش در کاراکاس ارائه کرده است.

در این شرایط برایان هوک که مهره اصلی آمریکایی ها برای تحریم و استفاده از آن برای پیشبرد فشار حداکثری بود از وزارت خارجه آمریکا خارج شده و البوت آبرامز که پیش از این مسئولیت مشابهی در وزارت خارجه آمریکا درخصوص ونزوئلا داشت جایگزین وی شده است.

خروج هوک و پرونده های جاری آمریکا

هوک در ماجرای فشار حداکثری نقشی مرکزی و محوری داشت. رئیس سابق گروه اقدام ایران در این دو سال هرچه می توانست انجام داد تا کمپین فشار حداکثری هم شامل کشورهای متعددی باشد و هم اینکه همه ابزارها برای تکمیل فشار به کار گرفته شوند، او در همین ماه های اخیر تلاش های زیادی کرد تا با سفر به کشورهای عربی، گروهی از آنها را برای مقابله با ایران متحد و هماهنگ کند، علاوه بر این رابزئی های زیادی را هم با اعضای دائم و غیردائم شورای امنیت سازمان ملل داشت تا شاید آنها بتوانند با ایجاد یک گروه حداکثری در مقابل مقاومت های کشورهایی چون چین و روسیه بایستند. در این مدت برایان هوک اولاً تلاش کرد اعضای گروهی ۵+۱ را مجاب کند که آمریکا امکان استفاده از ظرفیت مکانیسم ماشه را

گفت و گو

استعفای برایان هوک رئیس گروه اقدام ایران در وزارت خارجه آمریکا و انتصاب البوت آبرامز نماینده فعلی آمریکا در امور ونزوئلا به جای وی، باعث شد برای تحلیل چرایی این جابه جایی در وزارت خارجه آمریکا سراغ احمد سمحانی، سفیر پیشین ایران در ونزوئلا و سرپرست سابق معاونت آمریکای وزارت امور خارجه برویم. وی که مدتی نیز مدیر کل اسبق آمریکای لاتین و غرب آسیای وزارت امور خارجه بوده است، به تشریح نقاط ضعف این نماینده آمریکایی در قبال ایران و ونزوئلا پرداخت که مشروح آن در ادامه می آید.

تحلیل ششما از علت تغییر رئیس گروه اقدام ایران در وزارت خارجه آمریکا چیست؟ فارغ از اینکه چه کسی روی کار آمده، آیا این تغییر نشان می دهد کنه آمریکایی خواهد مواجهه جدیدی با موضوع ایران داشته باشد یا این تصمیم در مسیر ناکامی های قبلی است؟

آنچه مسلم است اینکه هوک شکست سختی را طبق برنامه ای که داشت متحمل شد، چرا که فشار حداکثری و نتیجه مورد نظر در این زمینه برای آنها حاصل نشد. از سوی دیگر حادثه ای در روابط بین الملل اتفاق افتاد که برای آمریکا ضربه سختی محسوب می شود و آنها فکرش را نیز نمی کردند که در دوره تحریم های شدید ایران، کشتی های حامل سوخت این کشور به سوی ونزوئلا حرکت کند و درحال حاضر نیز مشغول پشتیبانی از ارسال مواد غذایی به ونزوئلا باشد.

این یک تجارت پرسود برای هر دو کشور است، چرا که ما از حالت یک مصرف کننده بزرگ بنزین به تولیدکننده این محصول تبدیل شدیم و اگر قبلاً به خاطر تحریم، دچار تهدید واردات بنزین می شدیم، امروز تولید ما بیش از مصرف مانده تا جایی که به دنبال بازاری می گردیم. از سوی دیگر کشور ونزوئلا در شرایط تحریمی نیازی زیادی به سوخت داشت و ما در چنین شرایطی سوخت را به ونزوئلا رساندیم؛ امروز

دارد که البته تا ناکام بود و حتی اروپایی ها هم اعلام کردند برداشت کاخ سفید از متن توافق اشتباه است و از آنجایی که واشنگتن از توافق خارج شده، امکان استفاده از فرآیند اسنپک را ندارد و بعد از آن دستورکار جدید را به جریان انداخت و ذیل آن تلاش کرد تا ارائه پیش نویس یک قطعنامه به اعضای شورای امنیت سازمان ملل موافقت آنها برای تمدید تحریم های تسلیحاتی ایران را کسب کند که در این مساله هم ناموفق بود و اعضای شورای امنیت به ویژه روسیه و چین به عنوان اعضای دائم و دارای حق وتو سرسختانه با این پیشنهاد به مخالفت پرداختند. همین دور روز پیش و همزمان با انتشار خبر تغییر برایان هوک بود که چینی ها مجدداً از برجام حمایت کرده و مخالفت خود با قطعنامه جدید را اعلام کردند. حالا چند روزی بیشتر تا موعد ارائه پیشنهاد تصویب قطعنامه مورد نظر آمریکا به شورای امنیت باقی نمانده و قرار است در جلسه آتی درمورد آن بحث و تبادل نظر شود و از آنجایی که موضع آمریکا به هیچ عنوان جلو نیست و همچنان این کشور نتوانسته همراهی کشورهای دیگر را به دست آورد، تغییر برایان هوک بسیار معنادار به نظر می رسد. همین شرایط هم هست که باعث شده گاردین درباره خروج هوک بنویسد: «بلندپروازی های هوک بدون دستوراد پایان یافت.»

ترامپ و ماجرای ساختن یک مقصر

دونالد ترامپ فاصله زیادی با انتخابات ندارد و طبق برخی نظرسنجی ها از شرایط مساعدی در میان رای دهندگان آمریکایی برخوردار نیست. از این رو به نظر می رسد که او درحال تلاش است تا با راهکارهای مختلف، حجم فشارها و انتقادات را کم

گفت و گو

حسین روزبه، استاد دانشگاه و کارشناس مسائل آمریکا در گفت وگو با «فرهیختگان» تغییر در تیم وزارت خارجه ایالات متحده برای مقابله با ایران یعنی خروج برایان هوک مسئول گروه اقدام ایران و حضور البوت آبرامز به عنوان جایگزین وی را تحلیل کرد.

استراتژی تحریم ناکارآمد شده است

روزبه در ابتدای این گفت وگو تغییر هوک را نشانه ناکارآمدی استراتژی تحریم اقتصادی ایران عنوان کرد و توضیح داد: «نگاه به سوابق و پیشینه برایان هوک گویای این است که وی دارای ویژگی هایی امنیتی-اقتصادی است و پیشبرد استراتژی تحریم حداکثری برای فروپاشی اقتصاد ایران مستلزم حضور چنین فردی در راس گروه اقدام ایران در وزارت خارجه آمریکا بود، ولی حالا بعد از گذشت دوسال از آغاز اجرای این پروژه، ناکارآمدی آن بیش از هر زمان دیگر مشخص شده است و این ناکارآمدی دیگر فرصتی برای تداوم فعالیت های برایان هوک فراهم نمی کرد.» این استاد دانشگاه با ذکر این نکته که «تداوم حضور برایان هوک به معنای آشکار شدن هرچه بیشتر ناکارآمدی تحریم علیه ایران بود»، توضیح داد: «رفتن هوک به معنی رسیدن آمریکا به انتهای کوچه بن بست فشار اقتصادی علیه ایران است. به ویژه اینکه وقتی ماجرای روابط جدید ایران و چین هم به صورت کلان نگریسته شود، بیش از هر زمان دیگر توجهیات برای تداوم حضور هوک با تدابیر و تفکرات اقتصادی از بین می رود، وضعیتی که البته مهم و قابل توجه است. به نظر می رسد اکنون دوران جدیدی هم برای ما و هم برای آمریکایی ها ایجاد شده و در کنار تهدیداتی که می تواند متوجه کشور باشد، فرصت هایی هم پدید آمده است.»

ترامپ همچنان می خواهد بدون جنگ به نتایج جنگ دست یابد

روزبه با ذکر این نکته که آمریکایی ها امروز ناکارآمدی استراتژی اقتصادی را مشاهده می کنند و با توجه به همین مساله استراتژی «هیاهوی حداکثری» را در دستور کار دارند، اضافه کرد: «سیاست های

سیاست

کند و شرایط خود را در افکار عمومی آمریکا بهبود بخشد. یکی از این راهکارها که در برخی تحلیل های این چند روز مشاهده می شود، ساختن مقصر در پروژه هایی است که ترامپ در دوره قبلی انتخابات وعده تحقق آنها را داده بود، ولی پس از گذشت ۴ سال هنوز به نتیجه نرسیده است. یکی از این پروژه ها پرونده ایران است و حالا بسیاری معتقدند خروج برایان هوک نه تنها استعفا یی خودخواسته نبوده که راهکاری برای خروج ترامپ از زیر فشارهاست و احتمالاً در روزهای آتی این برایان هوک است که به عنوان مقصر اصلی در شکست فشار حداکثری معرفی خواهد شد.

البوت آبرامز کیست و چه تئوری هایی در سر دارد؟
همچنان که گفتیم فرصت برای ترامپ بسیار محدود است و او ناچار به تغییر استراتژی در مقابل ایران است، ولو به اینکه این استراتژی مستلزم کمرنگ شدن فشار حداکثری در حوزه اقتصادی، و استفاده از ابزارهایی در مدیریت رسانه ای، تبلیغاتی و افکار عمومی باشد.
البوت آبرامز، دیپلمات و حقوقدان ۷۲ ساله آمریکایی، شخصیتی امنیتی دارد و سال هاست در پست های متفاوتی در حاکمیت آمریکا فعال است. او در ابتدای انقلاب اسلامی ایران به عنوان دستیار وزیر خارجه ایالات متحده در دولت رونالد ریگان، فعالیت کرده است. آبرامز سال ها پیش و در ماجرای مک فارلین جزء تیمی بود که با برخی مقامات در ایران وارد مذاکره شد و بعدها با لورفتن این مذاکره با بهتر بگوییم معامله پنهانی در آمریکا محاکمه شد.

در سال ۱۹۹۱ او گناهارکاری خود در گمرک کردن کنگره آمریکا در مورد پرونده ایران-کنترا را پذیرفت هرچند چندی پس از محاکمه توسط جرج بوش پدر بخشیده شد. از این رو باید گفت که او سابقه مذاکره با برخی مقامات ایران را در کارنامه دارد و بیگانه با ورود به یک مذاکره پنهانی با تهران نیست.
آبرامز اما از آن تندروهایی است که در این سال ها در پروژه های مختلف ایالات متحده برای ایجاد آشوب، اغتشاش و کودتا در کشورهای مختلف دخالت داشته است، سوابق کاری وی در جریان جنایت ها در السالوادور، حمایت از شورشی های نیکاراگوئه، فشار و ایده پردازی برای شکل گیری جنگ ۲۰۰۳ آمریکا با عراق و این مورد آخر در پرونده ونزوئلا، شاهی بر این مدعاست. او از سال ۲۰۱۹ مسئولیت پرونده ونزوئلا در وزارت امور خارجه آمریکا را برعهده گرفته است که می توان مهم ترین اقدام او در این مدت را معرفی و حمایت از خوان گویایدو به عنوان رئیس جمهور خودخوانده ونزوئلا دانست.

حسین روزبه در گفت وگو با «فرهیختگان»:
جابه جایی برایان هوک به معنای ناکارآمدی استراتژی فشار حداکثری است
امریکا و شخص ترامپ درمواجهه با ایران از ابتدا تا امروز تغییری نکرده است، این سیاست مربوط به چارچوب های ذهنی و ذاتی دونالد ترامپ است. همان روزی که ترامپ به ریاست جمهوری آمریکا رسید و حتی زمانی که کمپین فشار حداکثری علیه ایران را آغاز کرد، ما گفتیم که او درپی به دست آوردن نتایج یک جنگ بدون آغاز آن است، یعنی می خواهد بدون اینکه جنگی را راه بیندازد صرفاً با تکیه بر تبلیغات و استفاده از ابزارهای مختلف، نتایج مواجهه سخت را به دست آورد؛ مسیری که البته طی سال های گذشته برای او بی نتیجه بوده و حداقل هایی از اهداف مدنظرش را تا مین کرده است.
خاطراتان باشد گفته بoudیم که تا جراحی نمی کنند با جنگ تجارت کنند.»

استراتژی جدید: هیاهوی بسیار زیاد رسانه ای و ادراک سازی تهدیدمحور برای نخبگان و مردم
وی در توضیح استراتژی جدید آمریکایی ها علیه ایران گفت: «مولفه اصلی این استراتژی هیاهوی بسیار زیاد رسانه ای و ادراک سازی تهدیدمحور برای نخبگان و مردم خواهد بود، بدون اینکه امکانی برای به کارگیری این ابزار برای آمریکایی ها وجود داشته باشد. دقت در زمان تغییر رئیس گروه اقدام هم گویای این است که فقدان زمان کافی و نزدیک بودن انتخابات در آمریکا دلیلی شده تا این تغییر صورت گیرد تا شاید با هیاهوی رسانه ای و تبلیغات بیشتر فرصتی برای کشاندن ایران پای میز مذاکره پدید آید.»
این استاد دانشگاه با ذکر این نکته که ممکن است در ماه های آینده شاهد تلاش برای بروز برخی حوادث باشیم، گفت: «تلاش ترامپ برای فشار به ایران به معنای آغاز جنگ نیست، چنانکه قبلاً هم گفته بودیم ما اهل آغاز جنگ نیست، مخصوصاً اینکه انتخابات ایالات متحده هم نزدیک است. اما در این فرصت آمریکایی ها تلاش می کنند با مدیریت ادراک و اذهان یعنی همان خط تحریف و جابه جایی واقعیت ها با ابزاری مثل رزمایش رسانه ای و تبلیغاتی ناکارآمدی خود را پوشش دهند و خود را به عنوان فاتح میدان مواجهه با ایران معرفی کنند.»

آبرامز البته صرفاً از سال ۲۰۱۹ در پرونده ونزوئلا دخیل نبوده و سال هاست که از موثرین در اقدامات ایالات متحده درخصوص ونزوئلا شناخته می شود، چنانکه در سال ۲۰۰۲ و چندی بعد از کودتای نافرجام آمریکا علیه مادورو، فاش شد که وی یکی از نفرات اصلی در شکل دهی به این کودتا بوده است. درخصوص ماجرای ونزوئلا باید نکته مهمی را مدنظر داشت و آن این است که با تمام تلاش هایی که در این یک دهه درخصوص این کشور صورت گرفته است و آمریکایی ها تلاش کرده اند تمام ظرفیت ها از تحریم اقتصادی و حمله سایبری تا اغتشاش و حتی کودتا را نه یک بار که چند بار به کار گیرند، همچنان از رسیدن به هدف اصلی خود با مانده اند، به این معنا که با وجود همه این فشارها، هنوز دولت ونزوئلا سرباست و این فاصله زیادی با هدف نهایی آمریکا دارد (هرچند نتیجه این فشارهای آمریکا تخریب بسیاری از زیرساخت ها و توانمندی های اقتصادی ونزوئلا باشد) و لذا می توان به این صورت جمع بندی کرد که مسئول پروژه به سرانجام نرسیده ونزوئلا حالا مسئولیت جدیدی در قبال پرونده ای سخت تر و دشوار تر به دست گرفته است.

چه چیزی در پیش است؟

شواهد وقرائن حکایت از این دارد که امروز اگر ایران اوج فشارهای اقتصادی و سیاسی را پشت سر نگذاشته باشد، در اوج آن قرار دارد. فشار حداکثری و توانمندی آمریکایی ها برای اعمال آن همینی است که فعلاً مشاهده می شود. امروز با وجود ضرباتی که به اقتصاد ایران وارد شده مشخصاً فضایی جدید هم در مقابل کشور قرار گرفته و بعد از آغاز تجارت پرسود با ونزوئلا، مسیر همکاری های بلندمدت و استراتژیک با چین و روسیه هم تسهیل شده است، مساله ای که آمریکایی ها در این ایام خود را به خاطر آن به زمین و زمان زده اند و هرچه نتوانسته اند انجام داده اند تا مانع اجرای آن شوند. علاوه بر این آنها در شورای امنیت هم ناموفق بوده اند و فرصت زیادی پیش رو ندارند تا بتوانند از نتیجه فشار حداکثری در انتخابات نوامبر بهره ببرند. از این رو درکنار تحریم هایی که حفظ خواهند شد، باید گزینه هایی چون افزایش اقدامات اطلاعاتی و امنیتی را هم مفروض دانست آنچه مدتی است دوباره اوج گرفته و تلاش می شود ضرباتی به ایران و جریان مقاومت در منطقه وارد شود. حضور آبرامز هم اگرچه تقویت کننده جناح تحریم ها از رزایی نمی شود، احتمالاً به منظور توانمند کردن همین دست اقدامات و ابزارها صورت گرفته تا یک شیفت استراتژیک در مواجهه آمریکا با ایران روی دهد، هرچند در فرصتی ۲ یا ۳ ماهه و در کنار محدودیت های بسیار زیاد آمریکا در این روزها عملاً امکان اجرای بسیاری از این دست ایده ها از قبل منتهی است. لذا باید منتظر بود و دید آبرامز توانمندی های بیشتری نسبت به هوک دارد یا یک عقبگرد تاریخی رقم خورده است.

گفت و گو

وقتی ما از ونزوئلا صحبت می کنیم، منظورمان این نیست که ونزوئلا اولویت یک ایران در روابط بین الملل است، بلکه معتقدیم باید از تمام پتانسیل کشورهای همسایه، خاور دور، قفقاز و آسیا و آمریکای لاتین استفاده کرد.

ما حدود سه ماه تا انتخابات آمریکا و دو ماه دیگر تا رفع تحریم های تسلیحاتی ایران طبق برجام فرصت داریم، پیش بینی شما از الگوی مواجهه ایالات متحده با تهران در این فرصت باقی مانده چیست؟

امریکا در طول دوره حیات سیاسی خود، هیچ گاه تا این اندازه منغور و دچار مشکل بی اخلاقی نبوده است و هرکس پس از ترامپ بر سر کار بیاید قدرت او را به افول خواهد بود. بنابراین چه ترامپ یانکی بدون روتوش و چه بایدن یانکی با روتوش رئیس جمهور بعدی باشد تفاوتی ندارد و آمریکا رو به افول است و هر روز قدرت این کشور کمتر می شود.

منظور بنده مشخص این است که در فاصله سه ماهه که آمریکا تلاش دارد تحریم تسلیحاتی ایران را تمدید کند، آیا مواجهه ایران و آمریکا به مرز گزینه نظامی خواهد رسید؟
قطعا اگر آمریکایی ها مطمئن بودند، که در گزینه نظامی پیروز می شوند حتماً از این گزینه استفاده می کردند، مدت بسیار زیادی است که شما اصطلاح «همه گزینه ها روی میز است» را از آمریکایی ها نمی شنوید، آنها به قدرت بازدارندگی ایران، ایمان پیدا کرده اند و ایران نشان داد هر اتفاقی بیفتد از قدرت بازدارندگی خود استفاده خواهد کرد.

پس ماموریت آبرامز چه خواهد بود؟

درباره اقدامات آبرامز باید بگویم شاید در ذهن پلید او خیلی چیزها باشد، اما او نیز مانند هوک نخواهد توانست در قبال ایران کار خاصی از پیش ببرد.